

Collegium Hungaricum
Beograd

**U APOTECI „KOD UGARSKOG
KRALJA SVETOG STEFANA”**

**SZENT ISTVÁN MAGYAR
KIRÁLYI GYÓGYSZERTÁR**

U APOTECI „KOD UGARSKOG KRALJA SVETOG STEFANA“
Izložba obnovljenog apotekarskog nameštaja iz Vršca – faza II

SZENT ISTVÁN MAGYAR KIRÁLYI GYÓGYSZERTÁR
Kiállítás a verseci gyógyszertár II. ütemben felújított berendezéséről

Publikaciju izdaje Collegium Hungaricum Beograd u saradnji sa Muzejem za istoriju farmacije Farmaceutskog fakulteta u Beogradu

A Collegium Hungaricum Belgrád és a Belgrádi Egyetem Gyógyszerészeti Kar Gyógyszerészettörténeti Múzeum közös kiadványa

Autor izložbe: Jelena Manojlović
Restaurator: Ljubomir Lupulov
Dizajn postavke i brošure: Ivan Stanić
Štampa: Grafolik, Beograd
Tiraž: 200

A kiállítást rendezte: Jelena Manojlović
Restaurátor: Ljubomir Lupulov
Dizájn és grafika: Ivan Stanić
Készült: Grafolik Nyomda, Beograd
Példányszám: 200

Projekat restauracije nameštaja iz zbirke Muzeja za istoriju farmacije Farmaceutskog fakulteta u Beogradu realizovan je uz podršku Ministarstva inostranih poslova i spoljne trgovine Mađarske i Kulturnog odeljenja Ambasade Mađarske u Beogradu, Collegium Hungaricum.

A Belgrádi Gyógyszerészeti Kar Gyógyszerészettörténeti Múzeuma gyűjteményében található gyógyszertári berendezés felújítása Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatásával és Magyarország Belgrádi Nagykövetsége Kulturális Szolgálata, a Collegium Hungaricum közreműködésével valósult meg.

Collegium Hungaricum Beograd

U APOTECI „KOD UGARSKOG KRALJA SVETOG STEFANA“

Izložba obnovljenog apotekarskog
nameštaja iz Vršca – faza II

SZENT ISTVÁN MAGYAR KIRÁLYI GYÓGYSZERTÁR

Kiállítás a verseci gyógyszertár II. ütemben
felújított berendezéséről

Beograd 2020 / Belgrád 2020

U APOTECI KOD UGARSKOG KRALJA SVETOG STEFANA

Apoteka „Kod Ugarskog kralja Svetog Stefana“ otvorena je na dan Svetog Stefana 1885. godine, pa je verovatno zbog toga i dobila ovaj naziv. Njen osnivač i prvi koncesionar, a posle i vlasnik bio je Sebastijan Štrah. Posle Drugog svetskog rata, 1946. godine nameštaj i oprema apoteke ustupljeni su Farmaceutskom fakultetu u Beogradu gde se i danas nalaze kao deo Muzeja za istoriju farmacije.

(Detaljnije o Vršcu i o istoriji apoteke „Kod ugarskog kralja Svetog Stefana“ možete pročitati u prvom delu projekta restauracije apotekarskog nameštaja objavljenom 2019. godine)

SZENT ISTVÁN MAGYAR KIRÁLYI
GYÓGYSZERTÁR, VERSEC

A verseci Szent István Magyar Királyi Gyógyszertár 1885-ben Szent István napján nyílt meg, valószínűleg ezért is kapta ezt a nevet. Alapítója és első koncessziósá, későbbi tulajdonosa, Strach Sebestyén volt. A második világháború után, 1946-ban a gyógyszertár bútorait és berendezéseit a belgrádi Gyógyszerészettudományi Karra helyezték át, ahol ma a Gyógyszerészettörténeti Múzeum részeként látható. (Versec városáról és a Szent István Magyar Királyi Gyógyszertár történetéről a gyógyszertári bútor helyreállítási munkálatairól az 2019-ben kiadott első prospektusban olvasható bővebb leírás.)

APOTEKARSTVO U SRBIJI

Privredni razvoj u XIX veku i potrebe sredine uslovile su pojavu apoteka, a propisi o apotekama zahtevali su da se izgrade „higijenske zgrade“ za njihov smeštaj. Zakon je bezuslovno zahtevao suvu i vidnu prostoriju za kancelariju, materijale i laboratoriju. Pod istim krovom nalazio se i apotekarev stan jer je apotekar u svako doba dana i noći morao da bude dostupan. Pojava apoteka je u naseljima imala veliku ulogu nosioca kulture kako u građevinskom, tako i u higijenskom smislu. Uređe-nju apoteka oduvek se pristupalo sa velikom pažnjom. Nesumnjivo se vodilo računa da svakome ko uđe u apoteku boravak bude prijatan. Sam impozantan izgled, veličina i uređenost prostora pružali su sigurnost, pa je jasno zašto se u prošlosti baš u apotekama često debatovalo, pa su se tu odvijali čak i umetnički programi vezani za književnost ili muziku. Apoteku su bile nosioci društvenog razvoja jedne zajednice, a sami apotekari su osim stručnog rada veoma često bili društveno izuzetno aktivni.

A SZERBIAI GYÓGYSZERÉSZET

A 19. századi gazdasági fejlődés és a környezet igényei befolyással voltak a gyógyszertárak kialakítására, miszerint a gyógyszertárokra vonatkozó szabályok előírták azok „higiénikus épületben“ történő kialakítását. A törvény száraz és világos helyiséget írt elő az iroda, az anyagok és a laboratórium számára. A patikus lakása is a gyógyszertár része volt, mert a gyógyszerésznek éjjel-nappal elérhetőnek kellett lennie. A gyógyszertárak megjelenése a településekben nagy szerepet játszott kulturális, építészeti és higiéniai szempontból egyaránt. A gyógyszertárak berendezésének szintén nagy figyelmet szenteltek. Különösen ügyeltek arra, hogy bárki, aki a gyógyszertárban tartózkodik, kellemesen érezze magát. A tér impozáns megjelenése, mérete és rendezettsége biztonságot nyújtott, így érthető, hogy a múltban épp a gyógyszertárakban tartottak beszélgető- és vitaesteket, valamint művészeti, irodalmi és zenei programokat. A gyógyszertárak nagyban hozzájárultak a közösségi társadalmi fejlődéshez, a gyógyszerészek a szakmai munkájuk mellett gyakran igen aktív társadalmi munkát folytattak.

ALT DOJČ STIL

Alt dojč (nem. Alt Deutch = stari nemački) stil karakterističan je za nemačke enterijere i pokućstvo poslednje četvrtine XIX veka. Nemačka buržoazija pokazala je interesovanje za vlastitu istoriju, pa tako i za nameštaj dekorisan elementima "iz starih vremena". Često viđamo predmete sa motivima sa crkvenog mobilijara ili fasada iz vremena nemačke renesanse. Ovaj stil je prihvaćen u Srbiji na prelazu u XX vek postavši tako jedan od najrasprostranjenijih i najmodernijih stilova nameštaja domaćih enterijera.

ALT DEUTSCH STÍLUS

Az Alt Deutch (magyarul ónémet) stílus jellemző a 19. század utolsó negyedében a német polgárság lakhelyeinek belső tereit és bútorait. Érdeklődésük a "régi időkből" származó díszítő elemek felé fordult. Gyakorivá váltak az olyan bútorok, amelyeket a német reneszánsz kori időből származó templomi bútorlemekek vagy homlokzatok motívumai díszítének. Az ónémet stílus a 20. század fordulóján Szerbiában is igen közkedvelt lett és a belső terek egyik legelterjedtebb és legmodernebb bútorstílusává vált.

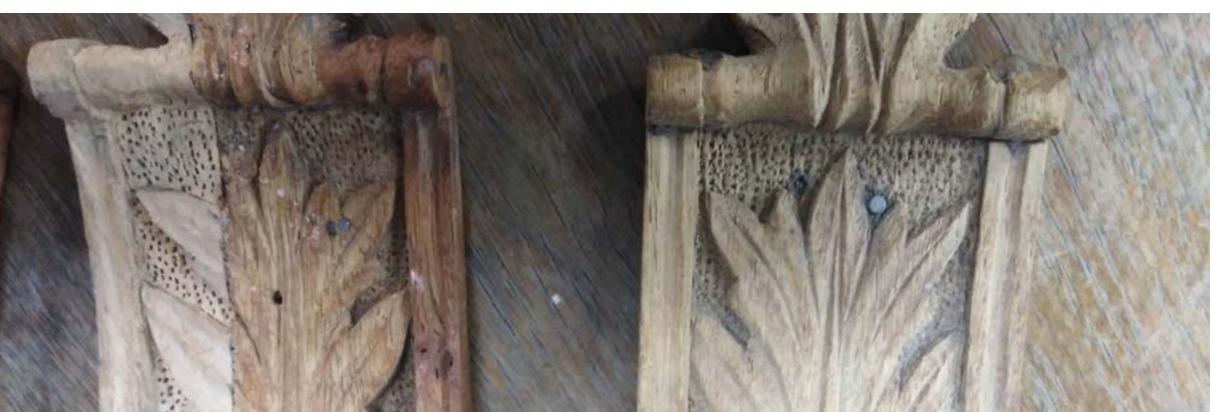
APOTEKARSKI NAMEŠTAJ IZ VRŠCA RESTAURACIJA - II FAZA

Apoteka „Kod ugarskog kralja Svetog Stefana“ izrađena je u alt dojc stilu 1885. godine. Odabir kvalitetnog materijala kao i sama konstrukciona rešenja doprineli su da apoteka i nakon toliko decenija uspe da sačuva svoj osnovni izgled i bude spremna za ozbiljnu rekonstrukciju i restauraciju.

VERSECI GYÓGYSZERTÁRI BERENDEZÉS RESTAURÁCIÓJA - II. FÁZIS

A Szent István Magyar Királyi Gyógyszertár bútorzata ónémet stílusban készült 1885-ben. A minőségi anyagok megfelelő kiválasztása, valamint a bútorszerkezeti megoldások nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a gyógyszertári berendezés a hosszú évtizedek alatt is fennmaradt, így sikerült a megóvási munkálatok elvégzésével az eredeti állapotnak megfelelően felújítani.

PREDMET II FAZE RESTAURACIJE SU VITRINE APOTEKE

Ukupna dužina apoteke, uključujući centralnu vitrinu sa satom iznosi 15m i sadrži 388 fioka. Iza dela vitrine u kojoj se čuva Narcotica nalaze se tajna vrata koja su verovatno bila poznata i dostupna samo apotekaru. Na fiokama su porcelanske ručice i porcelanske pločice sa latinskim nazivima hemikalija i materijala koji su se koristili za izradu lekova i preparata.

Način izrade ukazuje na vrhunsku umetničku radionicu, korišćen je masiv drveta hrasta sa podkonstrukcijom od belog bora. Nameštaj ove apoteke je izuzetno vredan primerak alt dojč stila.

Restauracija je obuhvatila kompletne stolarske intervencije na konstrukciji, skidanje starih slojeva laka mehaničkim i hemijskim sredstvima, čišćenje unutrašnjosti fioka i staklenog dela, zaštitu i završnu obradu. Ovi radovi su bili neophodni da apoteka ponovo zasija kao retko lep nameštaj sa kraja XIX veka i da bude smeštena na dostoјno mesto u Muzej za istoriju farmacije u Beogradu.

A REKONSTRUKCIÓ MÁSODIK SZAKASZÁBAN A GYÓGYSZERTÁRI VITRINEK KERÜLTEK FELÚJÍTÁSRA.

A gyógyszertári berendezés teljes hossza 15m, ami összesen 388 fiót tartalmaz. A fiókos rész fölé kerültek a vitrines szekrények, amelyek mögött titkos ajtók voltak. Ezeket valószínűleg csak a gyógyszerész ismerte és használta, amennyiben ott tárolták a narkotikumokat. A fiókokon a porcelán fogantyúra és porcelán lapokra latinul vannak felírva a gyógyszerek nevei és a készítmények előállításához használt kémiai és egyéb anyagok elnevezései.

A bútor kidolgozása igényes, sőt, művészzi asztalos műhelymunkára utal. A bútorhoz tömör tölgyfát, belülről pedig fehér fenyőanyagot használtak. A gyógyszertár bútorzata az ónémet stílus értékes példánya. A helyreállítás magában foglalta a teljes asztalos rekonstrukciót a szerkezetben, a régi lakkrétegek eltávolítását mechanikai és kémiai eszközökkel, a fiókbelsők meg az üvegrész tisztítását, valamint a felületi munkálatokat. A felújítási munkálatoknak köszönve a 19. századi gyógyszertár teljes bútorzata ismét újszerűen ragyog, és méltó helyére kerül a belgrádi Gyógyszerstörténeti Múzeumban.

Collegium Hungaricum
Beograd
Gračanička 14
Beograd